

винна створити систему норм, якими б регулювалося національне повітроплавання. Л.І. Шиф писав про контроль над підприємствами і громадянами, які займаються повітроплаванням; дотриманні ними певних вимог для отримання дозволу на польоти; визначенні національності повітряних суден та веденні списку повітряних суден; необхідності правил пересування в повітрі, встановлення повітряних шляхів і заборонених зон, правил попередження зіткнень [2].

Як показує аналіз, російська традиція науки авіаційного (повітряного) права, розпочата у 1909 році, не переривається й до сьогодні. Сьогодні в Росії дослідженням повітряного права займаються такі вчені як В. Д. Бордунов, Б. П. Єлісєєв, С. А. Арістов, А. В. Нерадько, М. И. Смуров, С. С. Юрьев, М. П. Кіреєв, Н. Г. Адамчук, О. І. Аксаментов, В. Г. Афанасьєв, С. Н. Базасєв, Є. М. Балаховський, І. Б. Баканова, А. А. Баталов, Н. В. Ватранян, А. В. Виноградов, М. М. Волков, А. В. Вигодянський, М. М. Гаврюшенко, М. М. Стребков, Н. К. Герасименко, В. Е. Грабарь, В. С. Грязнов, Г. М. Даниленко, Р. Е. Дурткарінов, В. А. Зарзар та інші.

В своїх дослідженнях сучасні російські вчені зосереджують свою увагу на питаннях вдосконалення повітряного законодавства, страхування відповідальності при експлуатації повітряного судна, правового режиму перебування повітряних суден в міжнародних аеропортах, експлуатації міжнародних повітряних ліній, організації міжнародних повітряних перевезень, застосування кримінального права в цивільній авіації, авіаційного страхування, вирішення міждержавних спорів щодо питань цивільної авіації, меж та порядку втручання держави в діяльність авіаперевізників, використання повітряного простору в господарських цілях, порядку державної реєстрації повітряних суден, порядку повітряного перевезення вантажів, регулювання польотів військових суден, безпеки польотів, повітряного тероризму, угону повітряних суден та інших.

Сучасний стан правового регулювання авіаційної галузі в Росії характеризується наявністю багатьох проблем, головними з яких є незавершеність правового регулювання і прогалини в законодавчій базі, недостатня активність у виконанні норм і стандартів Міжнародної організації цивільної авіації, слабе наукове забезпечення нормотворчої діяльності в сфері використання повітряного простору [3, с. 43].

Загалом науково-дослідницька робота російських фахівців в галузі повітряного права направлена на вивчення потреб цивільної авіації, вдосконалення діючого та створення нового законодавства у сфері повітряного права та адаптацію законодавства до потреб сучасності. Го-

ловна мета вчених, що займаються питаннями повітряного права – створити міцну правову базу регулювання польотів з мінімальною кількістю прогалин для підвищення безпеки авіаційного транспорту.

Література:

1. Очерки по истории летного дела/ К.Е. Вейгелин.– Киев: Государственное издательство оборонной промышленности, 1940.– 466 с.// [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://scilib.narod.ru/Avia/Veigelin/Veigelin.htm>
2. Юрьев С.С. Становление и развитие авиационного (воздушного) права в России // Доклад. Вторая научно-практическая конференция по воздушному праву.– Санкт-Петербург, 09.12.2012. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.aerohelp.ru/law/info/2516>
3. Международное воздушное право / В.Д. Бордунов.– Москва: Авиабизнес, Научная книга, 2007.– 464 с.

УДК 341.824:338.47 (0432)

Дейнека Є.М.,

студент,
Інститут інформаційно-діагностичних систем,
Національний авіаційний університет, м. Київ

Дуда В.О.,

студент,
Інститут інформаційно-діагностичних систем,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Собкова В.В., старший викладач

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ПОЛЬОТІВ У ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ УКРАЇНИ

Повітряний кодекс України (далі – ПК України) регулює діяльність авіації щодо використання повітряного простору з метою задоволення інтересів України та її громадян і забезпечення безпеки авіації, а його чинність поширюється на усіх користувачів повітряного простору України як на території України, так і за її межами, якщо закони країни перебування не передбачають іншого (ст. 2). Відповідно до ст. 1 ПК України, Україні належить повний і виключний суверенітет над повітряним простором України, який є частиною її території [1].

Цивільна авіація, як складова єдиної транспортної системи, вирішує завдання щодо організації міждержавних транспортних зв'язків, задово-

лення потреб суб'єктів господарювання та населення в авіаційних перевезеннях і роботах як на території України, так і за її межами [2, с.178].

Починаючи з кінця 50-х років, у Радянському Союзі жодна з республік не мала такої розвинутої мережі залізничних, водних і автомобільних шляхів як Україна. Українське керівництво цивільної авіації займало перше місце в Аерофлоті за кількістю і довжиною повітряних ліній, перевезенням пасажирів.

Після розпаду Радянського Союзу стан авіації став загрозливим, що пов'язане з дуже низькою платоспроможністю вітчизняної клієнтури, відсутністю налагоджених взаємозв'язків між перевізниками та авіаційною промисловістю, а також із збільшенням небезпеки польотів [3, с.404-406].

За спостереженнями фахівців, основними причинами транспортних подій (в тому числі й на авіаційному транспорті) в Україні є в першу чергу незадовільний технічний стан і фізичний знос основних засобів рухомого складу, порушення правил технічної експлуатації транспорту через низький рівень знань, професійної підготовки, відсутність належного контролю стану безпеки руху і недосконалість законодавства в цій сфері. При цьому останній фактор є одним з визначальних.

Нині чинне законодавство не є ефективною правовою системою, яка надійно захищає життєво важливі інтереси особи від загрози авіаційних пригод та регулює відносини у сфері функціонування авіаційного транспорту та його безпеки.

Одним з основних вихідних компонентів системи забезпечення авіаційної безпеки є комплекс правових норм, що регламентують цю сферу діяльності. Ця функція витікає з початкового визначення правового регулювання, під яким прийнято розуміти "регулювання, здійснюване за допомогою системи правових засобів (юридичних норм, правовідносин, індивідуальних приписів та ін.), результативний, нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини з метою їх впорядкування, охорони, розвитку відповідно до суспільних потреб" [4, с.208].

У загальній теорії права під правовим регулюванням розуміється результативний, нормативно-організаційний вплив, який здійснюється на суспільні відносини за допомогою системи правових засобів (юридичних норм, правовідносин, індивідуальних приписів) з метою їх впорядкування, охорони, розвитку відповідно до суспільних потреб, сукупність різних форм та методів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, який здійснюється з метою підпорядкувати цю поведінку встановленому у суспільстві правопорядку [5, с. 19-20]; впорядкування суспільних відносин, їх юридичне

закріплення, охорона і розвиток, яке здійснюється за допомогою права і сукупності правових засобів [6, с. 529].

Отже, правовий вплив – це дія права на широке коло суспільних відносин, свідомість і поведінку людей за допомогою неправових (психологічних, ідеологічних та ін.) механізмів. При цьому, якщо можна так сказати, діє не право як сукупність норм, а, скоріше, "дух права" [7, с. 217].

Правове регулювання – це дія права на суспільні відносини за допомогою певних юридичних засобів, насамперед норм права [8, с. 216-217].

У сфері функціонування авіаційного транспорту діє безліч нормативних актів, що визначають технічні вимоги. А це, у свою чергу, викликає труднощі в роботі з ними. Найважливіші технічні правила, що мають певне значення для забезпечення безпеки польотів на авіаційному транспорті, на наш погляд, необхідно піддати офіційній систематизації.

Отже, правове регулювання має своєю метою створення якісної нормативно-правової основи, що забезпечує ефективне функціонування системи захисту громадської безпеки за наявності державного контролю за діяльністю її суб'єктів. Практичне вирішення задачі організованості, впорядкованості суспільних відносин у сфері забезпечення безпеки польотів на авіаційному транспорті значною мірою залежить від вдосконалення законодавства, що регламентує ці відносини, від повноти і якості врегулювання нормами права різних аспектів даної сфери.

Література:

1. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI // Офіційний вісник України від 29.06.2011 – 2011 р., № 46, стор. 27, стаття 1881, код акту 57159/2011
2. Григорак М. Ю. Глобальна логістика і перспективи розвитку повітряного транспорту / Ю. Григорак, О. Й. Косарев // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: Зб. наук. праць.– Вип.10.– 2008.– 410 с.
3. Яцківський Л.Ю., Зеркалов Д.В. Загальний курс транспорту: Навчальний посібник.– К.: Арістей, 2007.– 544 с.
4. Алексеев С.С. Теория права.– М., 1994.– 327 с.
5. Горшенев В.М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе.– М., 1972.– 201 с.
6. Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учеб.– Х., 2000.– 587 с.
7. Загальна теорія держави і права/За ред. В.В. Копейчикова.– К., 1997.– 324 с.
8. Фаткулін Ф.Н. Проблемы теории государства и права: Курс лекций.– Казань, 1987.– 274 с.